

Kinnitus Väike Päike Tartu OÜ
üldkoosoleku prt. nr. 5/2024 (21.08.2024)
Juhatuse esimees Marju Saar

TARTU KESKLINNA LASTEAED MONTESSORI RÜHMA ÕPPEKAVA

Tartu Väike Päike Lasteaia õppekava Lisa 2

Tartu 2024

SISUKORD

1. Lasteasutuse liik ja eripära	3
2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, õpikäsitus, ja korraldus	3
2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	3
2.2 Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted	4
2.3 Personal	6
2.4 Õpikäsitus	6
2.5 Montessori õppevaldkonnad	7
2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	8
2.6.1 Õppeaasta	8
2.6.2 Päevakava	8
2.7 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ning lapse eeldatavad õpitulemused	
vanuseastmeti	11
2.8 Üldoskused	16
2.8.1 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad ja eesmärgid, sisu ning eeldatavad tulemused	16
3. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sh korraldus	27
4. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sh korraldus	28
5. Lapsevanemaga koostööpõhimõtted, sh korraldus	29
6. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	31

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Tartu Kesklinna Lasteaia Montessori rühma õppekava määrab kindlaks rühma toimimise põhimõtted ja iseloomu ning õppe- ja kasvatuskorralduse alused. Sellega luuakse soodsad tingimused koolieast noorematele lastele nende arengu ja kasvamiseks

Tartu Kesklinna Lasteaed on eralasteaed. Montessori rühma, pakub alushariduse omandamise võimalust koolieelses eas lastele ning kus toimub õppekasvatustöö lastele ettevalmistatud keskkonnas, mis on mitmekülgne, laste arengust ja huvidest lähtuv, nende iseseisvust toetav ning turvaline. Õppe- ja kasvatustegevuses juhindutakse Montessori pedagoogika põhimõtetest, mida viivad ellu vastava haridusega spetsialistid. Lasteaia eesmärgiks on lapse mitmekülgne ja järjepidev arengu toetamine tihedas koostöös koduga.

Montessori rühma õppekava on aluseks rühma tegevuskavade koostamisel, õppekasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel ning perede nõustamisel. Lasteaia õppekava kinnitab lasteaia direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära.

Rühm töötab neile ettenähtud õppe-, tegevus- ja päevakava järgi. Lasteaias on loodud lapse terviklikku arengut toetav arengukeskkond, kus on olemas rühmaruumid, milles on mängu- ja magamistuba, riietus- ja pesuruum koos WC-ga. Lisaks on õppe- kasvatustegevusi võimalik läbi viia kunsti nurgas ja õppeköögis ning õuealal. Kõikide ruumide loomisel on silmas peetud Montessori meetoodika põhimõtteid.

Montessori rühmas töötavad erialase ettevalmistusega õpetajad ja abiõpetajad.

Montessori rühm järgib Montessori pedagoogikat. Alushariduse riikliku programmi põhitõed langevad kokku Montessori pedagoogika põhimõtetega. Me austame iga lapse individuaalsust, nende erinevat arengutempot ja õppimisviisi. Et lapsest kasvaks tugev ja iseseisev isiksus pakume talle toetavat ning positiivseid kogemusi võimaldavat keskkonda, mis on turvaline, kiusamisvaba, hooliv ning teineteist austav.

Montessori rühm tegeleb ühtlasi järjepideva lapsevanemate teadlikkuse tõstmisega laste arengust, kasvatusel, keskkonna loomisest ning laste toetamisest lähtudes Montessori põhimõtetest.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, ÕPIKÄSITUS JA KORRALDUS

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Montessori rühma õppe- ja kasvatustegevuse põhieesmärgiks on koos lapsevanematega luua keskkond ja tingimused, mis toetavad lapse vaimset, emotsionaalset, sotsiaalset ning kehalist arengut. Selle tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Oma eesmärkide saavutamiseks rakendab lasteaed Montessori pedagoogika põhimõtteid ning teeb tihedat koostööd lapsevanematega (või nende eest vastutavate isikutega), tõstes nende teadlikkust Montessori meetodist ning selle rakendamise võimalusest kodus keskkonnas.

Montessori rühma õppe- ja kasvatustegevuse tulemusena kujuneb välja isiksus, kes:

- käitub täiskasvanute ja (ea)kaaslastega üldtunnustatud käitumisnorme arvestavalt;
- laps tunneb huvi ümbritseva keskkonna vastu ning hoiab ja oskab selle eest hoolitseda;
- on julge, algatus ja otsustusvõimeline;
- on iseseisev ja aktiivne vastavalt eale ja võimetele;
- tunneb rõõmu loovtegevustest ja loomingust;
- tunneb huvi teiste rahvuste ja kultuuride vastu ning on salliv teiste rahvuste, kultuuride ja erisuste suhtes;
- muukeelne laps integreerub eesti keele ja kultuurikeskkonda;
- lapsevanem saab vajadusel nõu õppe- ja kasvatusküsimustes; lapsevanemad on kaasatud õppekasvatustegevuse kavandamise ja läbiviimisse;
- on valmis sujuvaks üleminekuks lasteaiast kooli.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted

Montessori rühm järgib Montessori pedagoogikat. Alushariduse riikliku programmi ja Väike Päike Tartu Lasteaia põhitõed langevad kokku Montessori pedagoogika põhimõtetega. Me austame iga lapse individuaalsust, nende erinevat arengutempot ja õppimisviisi. Et lapsest kasvaks tugev ja iseseisev isiksus pakume talle toetavat ning positiivseid kogemusi võimaldavat keskkonda, mis on turvaline, hooliv ja teineteist austav ning kiusamisest vaba.

Montessori rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine.
- Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
- Lapse loovuse toetamine.
- Mängu kaudu õppimine.
- Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine.
- Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine.
- Lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine.
- Üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.
- Kodu ja lasteasutuse koostöö.

Väike Päike Tartu Lasteaia Montessori rühma eripäraks on Maria Montessori meetoodika ning põhimõtetele toetumine.

- Montessori mõtteviis. Iga laps õpib ja areneb erineval viisil ja erinevas tempos. Talle tuleb anda aega ja ruumi vaatlemiseks, avastamiseks, uurimiseks. Õpetaja / juhendaja / lapsevanem on sillaks lapse ja teda ümbritseva elukeskkonna vahel, mille täiskasvanu kujundab vastavalt lapse arenguastmele ning mis on huvitav, stimuleeriv ja pakub võimalusi väljakutseteks ja turvaliste riskide võtmiseks. Montessori klassiruumis antakse lapsele vabadus vastutuse piirides. Mida rohkem oskusi laps omandab, seda rohkem ta oma tegude eest vastutab ning seda suurem on ka tema vabadus tegutsemiseks.
- Iga laps on ainulaadne. Montessori keskkonnas on kõige aluseks lapsevaatlus. Igapäevane lapsevaatlus ning lapse arengu erinevate etappide tundmine võimaldab paremini suunata ning toetada tema õppimist; toetada positiivse enesehinnangu kujunemist ja iseseisvuse taotlust; märgata võimalikke vajakajäämisi ning pakkuda õigeaegselt tuge. Iga laps on andekas, ettevalmistatud keskkond käsikäes lapsevaatlusega loovad head võimalused avastada iga lapse anded, huvid ja realiseerida tema potentsiaali.
- Positiivsed suhted. Esmaseid põhiväärtusi Montessori rühmas on austus lapse vastu. Laps areneb turvalises ja hoolivas keskkonnas vastavalt oma võimetele ning omas tempos. Soodustame ühtekuuluvustunnet, usaldust ja austust kõigi samas keskkonnas viibivate isikute vastu. Auhindu ja karistust Montessori keskkonnas ei kasutata. Hoidutakse võistlusmomendi tekitamisest (pigem on eesmärk tekitada ja tõsta sisemist motivatsiooni). Oluline on lapse märkamise, õigel ajal toetamine ning usalduslike suhete loomine.
- Ettevalmistatud keskkond. Keskkond, mis on ilus, huvitav ja kaasav; rahulik ja harmooniline; arvestab kõigi laste huvisid ning võimekust vastavalt tundlikule perioodile (arenguperiood, mille ajal on laps kõige vastuvõtlikum teatud oskuse omandamiseks ning kus õppimine toimub ilma igasuguse pingutuseta) lapse elus; toetab lapse iseseisvat tegutsemist ja tema iseseisvumise püüdlusi; austab lapse perekondlikku ja kultuurilist tausta; toetab avastuste tegemist ja riskide võtmist turvalistes tingimustes. Keskkond toetab liikumis-, valiku- ja suhtlemisvabadust. Laps valib endale tegevuse (juhendaja poolt ettevalmistatud keskkonnas) ning koha kus, kui kaua ja kellega seda tegevust läbi viia. Keskkond peegeldab, millises arenguetappides lapsed on ning millised on nende huvid selles hetkes. Keskkond toetab igal võimalikul viisil lapse iseseisvat toimetamist.
- Ettevalmistatud keskkond vastab nii lapse füüsilistele, psüühilistele, emotsionaalsetele, intellektuaalsetele kui ka sotsiaalsetele vajadustele.
- See on läbimõeldud ja turvaline keskkond, kus lapsel on tegutsemisvabadus ja selged piirangud, olgu see siis kodu või lasteaed.
- Mööbel ja töövahendid on lapse suuruses ja sellised, et laps võib neid iseseisvalt kasutada. Õppevahendid on lapsele kättesaadaval kõrgusel madalatel riulitel.
- Ruum on puhas, rahulik ja visuaalselt kaunis.
- Laps kasutab oma tegevustes päris asju (näiteks kannud ja muud nõud): ka see, kui mingi ese tegevuse käigus katki läheb, on lapsele hindamatu õppimiskogemus.
- Toetav ja last austav täiskasvanu on samuti osa ettevalmistatud keskkonnast.
- Õppekeskkonnas on vastavalt erinevatele teemavaldkondadele õppevahendid, mis toetavad erinevate teemade avastamist, kogemist ning tekitavad lapses uudishimu ning küsimusi.

- Montessori põhimõtetel loodud keskkond toetab lapse loomulikku arengut ning soodustab lapse keskendumist toimetamist ilma, et keegi teda segaks.
  - Montessori rühmas on lastele kasutamiseks terviklik Montessori vahendite kogu, mis moodustab olulise osa ettevalmistatud keskkonnast. Iga vahend/töö on ettevalmistus järgneva vahendiks.
  - Vahendid peavad olema lastele kättesaadavad madalatel avatud riiulitel.
  - Vahendid peavad olema terved, puhtad ja kompleksed.
  - Õppevahendid on riiulitele paigutatud põhimõttel lihtsamast keerulisemani, konkreetsest abstraktsemani.

2.3 Personal

- Montessori rühma personali iseloomustab austav ja last toetav suhtumine.
- Rühmas peab olema vähemalt üks rahvusvaheliselt tunnustatud koolituse läbinud Montessori juhendaja, kes vastutab õppe- ning kasvatustegevuse eest.
- Montessori juhendaja peab põhjalikult teadma Montessori metoodika põhimõtteid, õppematerjalide eesmärke ja nende esitlusviise; olema kursis lapse arenguetappide ning tundlike perioodidega ja olema võimeline neid lapsevaatluse kaudu ära tundma.
- Eesti haridussüsteemis võiks Montessori juhendaja lisaks olla ka alushariduse pedagoog ehk lasteaiasõpetaja või erialase koolitusega assistent.
- Kõik lapsega kokkupuutuvad täiskasvanud on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- Täiskasvanu ei domineeri rühmas, vaid tegutseb tagaplaanil olles vajadusel alati lapsele kättesaadav.

2.4 Õpikäsitlus

- Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu, mille tulemusel toimuvad muudatused lapse käitumises, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes.
- Arvestatakse lapse individuaalsust ja arengupotentsiaali ning õppetööd teostatakse vastavalt tema võimetele, võttes arvesse keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit.
- Lähtutakse põhimõttest lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale ning toetatakse lapse loovust ja iseseisvust, julgustatakse uurima ja katsetama.
- Suhtlemisel ja kõnelemisel kasutatakse toetavat ja vastaspoolt austavat keelt, toetatakse lapse sihtkeele kasutamist. Oluline osa on heade kommete harjutustel.
- Lapse suhtlemis- ja jutustamise oskust toetatakse erinevate pildiseeriatega, loovjutustamisega, rollimängude- ja sotsiaalsete situatsioonimängudega.
- Lapse kriitilise mõtlemise arendamiseks kasutatakse avatud küsimusi (mitte jah/ei vastuseid nõudvad küsimused).
- Märatakse lapse vajadusi ning vajadusel pakutakse abi; toetatakse last ebaõnnestumiste korral ning aidatakse taas leida õnnestunud lahendusi.
- Probleemseid situatsioone lahendatakse adekvaatselt ja vastaspoolt austavalt.
- Hoitakse ja edendatakse lapse tervist ning rahuldatakse laste liikumisvajadust.
- Väärtustatakse lapse kodu, kodukoha inimesi, looduskeskkonda (aastaaegade vaheldumine), eesti kultuuritraditsioone ja rahvuslikke tähtpäevi; arvestatakse teiste kultuuride eripäraga ning austatakse nende kultuuritraditsioone.

- Lapsele antakse võimalus vabalt vaadelda ja uurida teda huvitavaid asju, nähtusi, toiminguid ning koheselt rakendada oma uued teadmised olemasolevatega seostatult neis samades oludes.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja ning teda kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning analüüsima tehtut.
- Oluline koht on õues õppimisel, mis võimaldab lapsel ise kogeda ja jälgida ilmastikunähtusi, aastaegade vaheldumisega seotud muutusi looduses, taimede kasvu ja arengut, erinevate liikide kooselu jne. Õuesõppe tulemusena tekib lastel arusaam looduse säästmise olulisusest ning inimese rollist selles.
- Õues õppimine puudutab ka liiklemist tänaval, liiklusmärke, orienteerumist linnas, maal ja metsas, liiklusvahendeid jm. Liikluskasvatuse roll õppe-kasvatustegevustes sõltub vanuseastmest.
- Lapsevanemaid kaasatakse rühma tegemistesse.
- Kollektiivis väärtustatakse igapäevaselt osavõtlikkust, sealjuures luuakse võimalused, et kõik saaksid soovi korral panustada rühma elus. Hinnatakse sõbralikkust, ausust, positiivsust ja sallivust ning ollakse nendes väärtustes ka eeskujuks; märgatakse ja mõistetakse kõikide töö väärtust ja panust ning tunnustatakse vastavalt nii lapsi, tema vanemaid kui ka kolleege.

2.5 Montessori õppevaldkonnad

Õppetöö viiakse läbi erinevate ainete ja tegevuste lõimumise teel. Lapse maailmapildi kujunemise seisukohalt on tähtsad kõik õppevaldkonnad: üks valdkond toetab teist, aitab õpitut edasi arendada, kinnistada ning luua tervikliku kujutluspildi.

Montessori klassiruum on jaotatud kuueks valdkonnaks. Iga valdkonnal on nõ oma ala, millest igaüks sisaldab õppevahendeid, mis toetavad erinevate teemade avastamist, kogemist ning tekitavad lapses uudishimu ja soovi teema kohta rohkem teada saada. Kui lapsel tekib teatud teema suhtes sügavam huvi siis seda toetatakse ning luuakse võimalused sellega põhjalikumalt tegeleda. Need valdkonnad on:

1. Igapäeva elu harjutused on tavalised igapäeva elu tööd ja tegevused, mis arendavad liigutuste koordineerimise ja keskendumisvõimet ning toetavad seeläbi lapse iseseisvumist. Laps õpib nii enda kui ka oma ümbruse eest hoolitsema.
2. Meeltevahendid toetavad lapse meelte arengut, keskkonnast vastuvõetud info ja muljete mõistmist ning on abiks nende liigitamisel ja korrastamisel.
3. Keelevahendid toetavad kõne- ja kirjakeele ning lugemisoskuse arengut.
4. Matemaatikavahendid muutuvad konkreetsetest järjest abstraktsemateks ning nende abil õpib laps kujundeid, arve, numbreid, kümnendsüsteemi, aritmeetikat, täis- ja murdarve, geomeetriat jne.
5. Kultuuri valdkonda kuuluvad maateadus, loodusõpetus, ajalugu, kunst ja teadus ning ka selles valdkonnas on omad vahendid teadmiste ja kogemuste vahendamiseks.
6. Loominguline valdkond Loominguline tegevusteks mõeldud ala toetab ja arendab lapse kunstimeelt, muusikalist kuulmist ning ilumeelt. Lapsel on igal hetkel võimalus seal soovi korral vabalt toimetada/ valida omale tegevus, mida teha.

Erinevate teemade tööd ja vahendid moodustavad ühtse terviku ning toetavad üksteist. Teemade käsitlemisel arvestatakse iga lapse individuaalseid eripärasid, lähtub lapsele ajas ja ruumis tuttavast.

Igal õppematerjalil on sisseehitatud veakontroll, mis tähendab, et laps näeb ise, kas tegevus on õnnestunud või mitte. Kasvades ja arenedes liigub laps lähemalt kaugemale, üksikult üldisele, lihtsamalt keerulisemale.

Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja.

2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

2.6.1 Õppeaasta

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale ning vajadustele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mängu, vabategevused ja pedagoogi õppe- ja kasvatustegevused, mis on üles seatud ettevalmistatud keskkonda.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal, kuu vm) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

Rühmade tegevus- ja päevakavad lähtuvad õppekavast, rühma tegevus- ja päevakava koostamisel on arvestatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi ja ülesandeid, rühmade vanuselist ja soolist koosseisu, laste arengutaset, lasteasutuse materiaalseid võimalusi ja Montessori pedagoogika põhimõtteid.

2.6.2 Päevakava

- Lasteaia töökorraldus põhineb päevakaval. Iga rühma õpetaja kujundab oma päevakava vastavalt laste arengule, iseseisvusele, süvenemisvõimele ja huvile.
- Päev algab hommikul rühma kokkusaamisega, kus ühiselt alustatakse päeva tervitamise ja kavandamisega. Õpetaja teeb sissejuhatuse päeva. Rühmaruum on õpetajal ettevalmistatud vastavalt laste huvidele ja oskustele.
- Montessori meetodi puhul kõige olulisem osa päevast on pikk töösükkel (u. 3 tundi), päevakava peab olema loodud seda silmas pidades. Selle 3-tunnise töösükli jooksul on lapsel võimalus segamatult tegutseda ning valida millega, kui kaua ja kellega ta töötab. See annab võimaluse lapsel ise otsuseid teha, valida, just endale oluline teema/mäng/tegevus ning arendada eluks vajalikke oskusi. Sellest areneb välja ka üha suurem keskendumise võime, suureneb sisemine

motivatsioon ning oskus alustatu lõpule viia. See on võimalus õppida uusi oskusi või kinnistada olemasolevaid. Vajadusel õpetaja teeb esitlusi (kuidas üht või teist vahendit kasutada) või suunab last mingi tegevuse juurde.

- Grupitöö toimub laste poolt spontaanselt kujunenud väikestes gruppides, õpetaja poolt kavandatud grupis või kogu rühmale planeeritud tegevuses. Päevakavasse lisatud grupitegevuste hulka kuuluvad - juturaamatu ettelugemine/jutustamine/ näitlemine, võõrkeel, muusika- ja liikumine, teaduslikud eksperimendid, mis nõuavad ohutuse tagamist jne. Grupi tegemistest osavõtmine on rangelt vabatahtlik.
- Õpetaja on suunaja ning sekkub vaid sellisel juhul kui laps häirib oma kaaslasti süvenemast või ei kasuta materjale otstarbekohaselt.
- Lastel peab olema võimalus regulaarselt vabas õhus viibimiseks. Õues viibimise aeg võib olla planeeritud peale töötähtaegil või töötähtaegi ajal õuesõppena. kui vähegi võimalik ollakse väljas iga päev, arvestades ilmastikuolusid ja tervisekaitse nõudeid.
- Päevakavas on tähtsal kohal mäng. Läbi mängu kujundatakse tööharjumusi, omandatakse sotsiaalseid kogemusi ja kinnistatakse olemasolevaid teadmisi- oskusi.
- Montessori rühm on avatud 8.00- 17.00.
- Toitlustamine toimub 3 korda päevas vastavalt rühma päevaplaanile.
- Lõunauinaku (puhkeaeg või vaikne tund) aeg on soovitatavalt 13.00-15.00 vastavalt rühma laste vanusele ja vajadusele.
- Planeeritud tegevuste läbiviimisel lähtutakse laste arengutasemest.
- Individuaalne töö toimub kogu päeva jooksul vastavalt vajadusele.
- Lasteaia aastaringse või hooajalise tegutsemise ja päevase lahtioleku aja otsustab lasteaia pidaja.
- Õpetaja kajastab õppe ja kasvatustegevust igapäevaselt iga lapse kohta www.transparentclassroom.com platvormi kaudu, mis on nähtav ka lapsevanematele.

Päevakavas võib esineda muudatusi vastavalt rühma koosseisule ja vajadustele. Üldine soovituslik päevakava on järgmine:

Aeg	Tegevused õppeperioodil	Tegevused suveperioodil
8.00	Saabumine lasteaeda	Saabumine lasteaeda
8.30-9.00	Hommikusöök	Hommikusöök (võimalusel õues)
9.00-12.00	Töötähtaeg	Toimetamised õues
11.30-12.30	Lõunasöök	Lõunasöök (võimalusel õues)
12.00-13.00	Õueaeg kogu rühmaga	Õueaeg kogu rühmaga
13.00-15.00	Lõunauinak / Toimetamised õues	Lõunauinak / Toimetamised õues
15.30	Õhtuoode	Õhtuoode (võimalusel õues)
16.00	Toimetused õues	Toimetused õues

Nädalakava (planeeritud grupitegevused, külastused, ekskursioonid jne) esitatakse iga rühma tegevuskavas.

Rühma tegevuskavas esitatakse:

- rühma lühitutvustus: lapsed, personal, kasutatav metoodika;
- rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid;
- õppetegevuse korraldus, tegevuskordade arv nädalas;
- vanuserühma päevakava;
- planeeritud õppe ja kasvatustegevuse teema ja tegevuste sisu;
- traditsioonilised üritused; kalenderplaan õppeaastaks kuude ja nädalate lõikes;
- laste arengu hindamise põhimõtted;
- laste individuaalne toetamine;
- koostöö lastevanematega ja lastevanemate ootused rühma õppeaasta tegevusele.

Rühma tegevus- ja päevakavad lähtuvad õppekavast, nende koostamises osalevad kõik rühmaga töötavad pedagoogid. Rühma tegevus- ja päevakava koostamisel arvestatakse raamõppekava ja lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja ülesandeid, rühma vanuselise ja soolise koosseisu, laste arengutaseme, lasteasutuse materiaalseid võimalusi, laste- ja lapsevanemate soovide.

Konkreetsed tegevused ja mängud planeeritakse rühma päevakavasse nädala kaupa, neid seovad tervikult lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad.

Õpetajad analüüsivad rühma õppe- ja kasvatustegevuse tulemuslikkust ja laste arengut ning teevad kokkuvõtte arenguvestlustest üks kord õppeaastas (kevad) ja esitavad selle pedagoogilise nõukogu koosolekul.

Õppemeetodite valik toimub lapsevaatluse tulemusena tehtud tähelepanekutest. Lähtudes Montessori pedagoogika põhimõtetest ning laste individuaalsetest võimetest, oskustest ning huvidest.

Iga konkreetse teema tutvustamiseks valib õpetaja kasutatava meetodi või võtte, mille läbi on seda kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada ning mis seaksid teemaga emotsionaalse, füüsilise, loomingu- ja sotsiaalse tasandi.

Peamised õppemeetodid- ja viisid, mida õpetajad kasutavad:

- vaatlus;
- vestlus, suhtlemine;
- jutustamine pildimaterjali ja raamatuillustratsioonide põhjal;
- jutu jätkamine, loovjutustamine;
- ettelugemine;
- küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine;
- laulmine, helisalvestiste kuulamine, mäng pillidel;
- rütmimängud ja -harjutused;
- õppekäik, matk või ekskursioon;
- katsed, uurimused;
- iseseisev töö, harjutamine;
- dramatiseering;

- audio- ja videotehnika kasutamine;
- mäng: õppemäng, loovmäng, sotsiaalne situatsioonimäng, rollimäng, lauamäng.

2.7 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ning lapse eeldatavad õpitulemused vanuseastmeti

Õppeprotsessi juhina rühmas on õpetajal esmatähtis tunda Montessori metoodika põhimõtteid, tunda lapse arengu etappe ja tundlikke perioode ning praktiseerida lapsevaatlust. Eelnimetatu põhjal loovad õpetajad last toetava ning inspireeriva keskkonna.

Õpetaja ülesanne on:

- Rühmas iga lapse arengu jälgimine ja mõistmine.
- Lapse vajadustega arvestamine, vajadusel keskkonnas muudatuste tegemine.
- Rühmas tegevuste (Montessori rühmaruumis kutsutakse neid töödeks) väljapanek vastavalt laste arengule ja huvidele. Kusjuures on oluline, et need nõ tööd oleksid esteetiliselt ilusad ja kutsuvad ning tekitaksid lapses huvi.
- Tööde esitlemine vastavalt vajadusele kas üks-ühele individuaalselt või suuremale/väiksemale laste grupile.
- Uurivate küsimuste esitamine (metoodiliste võtete kasutamine), mis ergutavad last mõtlema.
- Rühma tegevuse kavandamisel Montessori põhimõtete järgimine
- Õppimise suunamine.
- Lapse innustamine ise oma probleeme lahendama ja üksteist austama.
- Olla lapsele igas hetkes eeskujuks

2.8 Üldoskused

Vastavalt alushariduse riiklikule kavale toetab Montessori lasteasutus lapse üldoskuste kujunemist kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

- Üldoskused on valdkondade-üleused ja eri liiki teadmistel põhinevad oskused. Neid kasutatakse õpioskustena kõikidel järgnevatel haridusastmetel kompetentsuste (pädevuste) kujundamiseks.
- Üldoskused toetavad lõimingut eri sisuvaldkondade vahel ja suurendavad lapse saavutussuutlikkust.
- Üldoskused omandatakse kodus ja lasteaia peamiselt mängude ja õppetegevuste kaudu erinevates ning võimalikult elulistest olukordades.
- Üldoskused loovad eeldused koolivalmiduseni jõudmiseks.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetusoskused;
- 3) õpioskused;

- 4) sotsiaalsed oskused;
- 5) enesekohased oskused.

1. Mänguoskused

Läbi mängu omandab ja kinnistab laps uue teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

3-4 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
<ol style="list-style-type: none"> 1) Mängib individuaalselt 2) Otsib mängukaaslast 3) Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid 4) Matkib oma mängudes ümbritsevat elu 5) Suhtub heatahtlikult teiste laste mängudesse 6) Mõistab, et peab ootama oma korda kui ühe mänguasjaga keegi teine juba mängib 7) Tunneb rõõmu liikumisest 8) Tunneb rõõmu mängust 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Oskab teha valikuid mänguliikide vahel 2) Oskab avaldada mängude valikul oma arvamust ja vajadusel põhjendada 3) Suudab kinni pidada mängureeglitest 4) Algatab mängu 5) Kasutab looduses olles mängudes looduslike objekte ja materjale 6) Oskab üksteisega arvestada ja suhelda 7) Püüab mängu käigus tekkinud probleeme lahendada 8) Soovi korral jagab ja vahetab sõbraga mänguasju, vajadusel laenab 9) Arendab mängude sisu iseseisvalt edasi 10) Oskab iseseisvalt läbi viia mõningaid liikumismänge 	<ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumisele; 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast; 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu; 4) täidab mängudes erinevaid rolle; 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele; 7) õpib toime tulema erinevate emotsioonidega, mis tekivad mängu käigus 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

1. Tunnetusoskused

Oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

3-4 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
<ol style="list-style-type: none"> 1) Tegutseb iseseisvalt 2) Mõtleb verbaalselt, saab kuuldust aru 3) Järgib lihtsaid reegleid 4) Saab aru arvu mõistest 5) Suhtleb täiskasvanuga valdavalt situatsioonivälises tunnetuslikus vormis ja lastega tegevuslik-situatiivses vormis ühistegevuse käigus	<ol style="list-style-type: none"> 1) innustub uuest 2) järgib reegleid ühistegevuses teiste lastega 3) osaleb aktiivselt praktilistes tegevustes, käelistes ja loovtegevustes 4) saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalis-ruumilisest järjestusest, 5) suudab keskenduda tegevusele pikema aja vältel st. terve töösükli jooksul keskendunult toimetada 6) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides nii uudes kui sarnases kontekstis 7) selgitab teistele reegleid, kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuste planeerimisel, kasutab kõnet informeerimisel, tunnetustegevuses ja uute teadmiste omandamisel 8) Räägib asjadest, mis ei ole kohal mis toimusid minevikus, fantaseerib	<ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna; 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 3 tundi.

2. Õpioskused

Lapse suutlikkus hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskused arengu alusel.

3-4 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1)Kavandab oma tegevusi lühiajaliselt 2)Tegutseb uutes olukordades koos täiskasvanuga 3)On uudishimulik ja tahab avastada 4)Meeldib päriselu lugusid ja jutte kuulata mitu korda	1)Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu 2)Huvitub trükimärkidest osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes, keskendub huvipakkuvale tegevusele 3)eksperimenteerib, konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboliteid, kujutlusi kui konkreetseid objekte 4)omab ettekujutust numbritest ja tähtedest kui sümbolitest kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teadvustab kordamise vajalikkust 5) kasutab sisekõnet tegevuste planeerimisel ja reguleerimisel.	1) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni; 2) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi; 3) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada; 4) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; 5) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

4. Sotsiaalsed oskused

Lapse oskus teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavad ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

3-4 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
-------------	-------------	-------------

<ol style="list-style-type: none"> 1) Saab aru tunnetest 2) Laps osaleb dialoogis 3) Küsib abi täiskasvanult 4) Teab rühma reegleid 5) Osaleb ühistegevustes täiskasvanuga 6) Loob lühiajalisi sõprussuhteid 7) Teab, mis on oma ja mis on võõras 8) Teab, kes on poiss, kes on tüdruk 9) Korrigeerib oma käitumist, kui sellele tähelepanu juhitakse 	<ol style="list-style-type: none"> 1) tahab rääkida oma tunnetest: armastus, mure, rõõm 2) tahab kuuluda eakaaslaste gruppi ja teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd 3) abistab ja lohutab mängukaaslast 4) selgitab, milleks on rühma reeglid vajalikud 5) osaleb ühistegevuses eakaaslastega. 6) Suhtub kõikidesse inimestesse heatahtlikult, hoolimata erinevustest 7) Oskab nimetada sõbra positiivseid omadusi 8) Oskab kirjeldada, mille poolest inimesed erinevad 9) Rakendab iseseisvalt viisakusreegleid 	<ol style="list-style-type: none"> 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu; 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise; 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel; 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd; 6) loob sõprussuhteid; 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest; 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel; 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
--	---	---

5. Enesekohased oskused

Lapse suutlikkus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

3-4 aastane

5-6 aastane

6-7 aastane

<ol style="list-style-type: none"> 1) Nimetab oma emotsioone 2) Rõõmustab õnnestumiste üle 3) Käitub täiskasvanu korralduste järgi 4) Valib koos täiskasvanuga meelepärase mängu 5) Tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta 6) Eneseteenindamisel võib vajada täiskasvanu abi 7) Huvitub täiskasvanu tööst 8) Teab, et kõiki vahendeid peab hoidma, lõpetatud töö vahendiga viib enamasti oma kohale tagasi 	<ol style="list-style-type: none"> 1) arvestab teiste tunnetega 2) oskab nimetada tegevusi, mis meeldivad 3) oskab käituda ja teab mida tohib ja mida mitte 4) oskab iseseisvalt valida mängu ja tegevusi 5) oskab kooskõlastada oma tegevusi teiste laste tegevustega 6) tuleb toime eneseteenindamisega ning teeb meeeldi erinevaid töid 7) oskab kasutada erinevaid vahendeid ja tegevuse lõppedes koristab enda järelt 	<ol style="list-style-type: none"> 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil vältida; 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi; 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele; 4) algatab mängu ja tegevusi; 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest; 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda; 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused; 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
--	---	---

2.8.1 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad ja eesmärgid, sisu ning eeldatavad tulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Montessori rühmaruumis on avatud riiulitel Montessori õppevahendid, lastele tutvustatakse vahendeid vastavalt lapse arengule ja huvidele. Vahendid arenevad kõikides valdkondades järk-järgult kergematest keerulisemateks (konkreetsematest abstraktsemateks). Lapsel on vabadus valida nende tegevuste vahel, mida on talle esitletud (st näo tööd, mis on talle võimetekohased) Montessori rühmaruum on jaotatud erinevate valdkondade vahel erinevateks aladeks. Need 5 aineala on: igapäevaelu tegevused, meeled, emakeel, matemaatika ja kultuur (mis sisaldab endas ka kunsti ala)

Väga oluline osa on igapäevaelu tegevused nagu näiteks eraldi kandikutel valmis pandud vahendid, et viia läbi erinevaid kallamise ülesandeid, lilleseadet, aknapesu, ka linikute voltimine, saapa puhastamine. Igapäevaelu harjutustega arendatakse peenmotoorikat, silma ja käe koostööd, keskendumisevõimet. Üks nõ töö sisaldab endas väga palju etappe, mida laps peab läbima, mis omakorda distsiplineerib last alustama ja lõpetama oma töö. Kõiki tegevusi on ruumis üks, seega lapsed kas teevad ühte tegevust koos või ootavad kuniks materjalid vabanevad. Meelte ainealal on vahendid nägemis-, kompimis-, kuulamis-, haistmis- ja maitsmismeele teravdamiseks ning täiustamiseks. Emakeele alal leidub palju keele- ja häälikumänge, kätt kirjutamiseks ettevalmistavaid harjutusi, vahendeid sümbolite õppimiseks ning hulganisti raamatuid ja lugemismaterjale. Edasijõudnud lugeja jaoks on mängud, mis annavad aimu keele struktuurist ning sõnaliikidest. Matemaatika vahendeid on kuus gruppi. 10-20 piires arvutamisele lisaks õpitakse tundma kümnendsüsteemi, loendamisketid, et mõista hulga kaupa loendamist jne. Abstraktsed mõisted saavad selgeks läbi käegakatsutavate materjalide/ õppevahendite. Kultuuri ainealal on erinevad teemad sealhulgas ka kunstinurk, mis on alati soovijatele avatud ning iga laps võib millal iganes seal toimetama hakata.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi valdkond):

- 1) mina ja keskkond - Montessori rühmaruumis läbitakse antud teema igapäevaelu tegevuste ja kultuuri aineala tegevuste kaudu;
- 2) keel ja kõne - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori meelte vahendite, emakeele ja kultuuri aineala tegevuste kaudu;
- 3) eesti keel kui teine keel - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori meelte, emakeele ja kultuuri ainevaldkonna tegevuste kaudu;
- 4) matemaatika - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori meeltevahendite ja matemaatika aineala kaudu;
- 5) kunst - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori igapäevaelu ja kultuuri ainevaldkonna kaudu;
- 6) muusika - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori igapäevaelu ja kultuuri ainevaldkonna kaudu;
- 7) liikumine - antud valdkonna sisu omandatakse Montessori rühmaruumis Montessori kõikide ainealade tegevuste kaudu.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	1. Vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele. 2. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	1. Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. 2. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud. 3. Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.	1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu. 2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast. 3. Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja
--	--	---	---

6. Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:*

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ning instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge; 93 Valdkond „Muusikaõpetus”
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Valdkonna sisu	Tegevused eesmärkide saavutamiseks	Näited Montessori materjalidest ja tegevustest
-----------------------	---	---

<p>1) laulmine; 2) muusika kuulamine; 3) muusikalis-rütmiline liikumine; 4) pillimäng.</p>	<p>1) esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus; 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid; 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele; 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu <i>Keel ja kõne, Kunst</i> jne; muusika on igapäevaelu osa (argi ja pidulike sündmuste puhul); 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud; 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - laulud, tantsud, ringmängud - erinevas stiilis (pop, rock, jazz) muusikapalade kuulamine, - vestlused: muusikapala ümberjutustamine (emotsioon, tunne, kujutluspilt) - helitopsid - Montessori kellad - rütmipillid, rütmist kinnipidamine - loovtantsimine - õhulised rätid/suled - tempo (kiire või aeglane), helikõrguse, helitugevuse dünaamika (tugevnev või kahanev) identifitseerimine. - lühikesed ja pikad helid: rütmimustri tegemine - tuntud heliloojate, muusikute lood ja nende teosed - erinevad koosseisud ja instrumendid (orkester, kvartett, ansambel) - erinevate muusikainstrumentide äratundmine
--	--	--

Lapse arengu eeldatavad tulemused**		
Laulmine		
2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased
Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.	<p>1. Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike).</p> <p>2. Osaleb laulude esitamises (plaksub või</p>	<p>1. Laulab rühmaga samas tempos.</p> <p>2. Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.</p>
5-6 aastased	6-7 aastased	7 aastased

1. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega. 2. Esitab laule rühmaga samas tempos. 3. Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.	1. Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist. 2. Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas.	1. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule. 2. Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.
Muusikalisrütmiline liikumine		
2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased
Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine).	Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).	1. Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega). 2. Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetõste kõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis). 3. Osaleb laulumängudes.
5-6 aastased	6-7 aastased	7 aastased
1. Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris). 2. Esitab õpetaja seatud	1. Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi. 2. Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).	1. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendus vahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab kül- ja eesgaloppi ning hüpaksammu. 2. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
Muusika kuulamine		
2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased
Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusika palast.	Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt).	1. Kuulab laulu ja muusikapala. 2. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega. 3. Tunneb kuulmise järgi ära
5-6 aastased	6-7 aastased	7 aastased

<p>1. Kuulab laulu ja muusikapala huviga.</p> <p>2. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.</p>	<p>1. Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants).</p> <p>2. Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi.</p>	<p>1. Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.</p> <p>2. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas).</p> <p>3. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).</p>
Pillimäng		
2-3-aastased	3-4 aastased	4-5 aastased
<p>Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil (plaksub, patsutab kaasa pulssi või rütmi).</p>	<p>Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.</p>	<p>1. Mängib rütmipille (nt kõla karpi, trummi, kuljuseid, pandeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.</p> <p>2. Eristab kuulates neid</p>
5-6 aastased	6-7 aastased	7 aastased
<p>1. Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.</p> <p>2. Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele.</p> <p>3. Ansambli mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.</p> <p>4. Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.</p>	<p>1. Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku).</p> <p>2. Mängib pilliansambelis.</p>	<p>1. Oskab mängida eakohastel rütmija meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaal paladele.</p> <p>2. Mängib pilliansambelis.</p> <p>3. Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall-agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).</p>

7. Liikumine

Liikumisvaldkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:*

- 1) keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikudes ja mängides kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised;
- 4) teeb painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikudes;
- 6) kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib harjutusi tehes täiskasvanut;
- 8) sooritab ühel ajal kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub enda tekitatud rütmi järgi ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Valdkonna sisu

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

Näited Montessori materjalidest ja tegevustest

<p>1) kehalise kasvatuselised teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;</p> <p>2) põhiliikumised;</p> <p>3) liikumismängud;</p> <p>4) erinevad spordialad;</p> <p>5) tants ja rütmika.</p>	<p>1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;</p> <p>2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;</p> <p>3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;</p> <p>4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;</p> <p>5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmootorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus)</p>	<p>- Montessori klassiruum on üles ehitatud nii, et laps on pidevas liikumises riivli ja oma töö/mängukoha vahel. Laps õpib hindama kaugust, manööverdama erinevate objektide (lauad, toolid, kaaslaste) vahel, õpib kontrollima oma liigutusi, arendab tasakaalu ja balanseerimisvõimet (tassides asju kandikul)</p> <p>- Montessori vahendid toetavad lapse peenmootorika arengut, silma-käe koostööd ning tema üldfüüsiliste oskuste arengut.</p> <p>- ringmängud</p> <p>- tasakaalumängud (joonel või plangul kõndimine)</p> <p>- vaba liikumine ja tants muusika järgi</p> <p>- liikumine eri meetodil</p> <p>- õuemängud</p> <p>- liiklus, ohutus</p> <p>- kuidas keha reageerib</p>
---	--	--

Lapse arengu eeldatavad tulemused**		
Liikumisteadmised		
2 aastane	3 aastane	4 aastane
<p>1. Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult.</p> <p>2. Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.</p>	<p>1. Valib õpetaja korraldusel teiste riide hulgest välja võimlemisriided.</p> <p>2. Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses.</p>	<p>1. Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi.</p> <p>2. Järgib meelde tuletamise korral hügieeni nõudeid.</p>

5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi.</p> <p>2. Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.</p> <p>3. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.</p>	<p>1. Osaleb lasteaia spordipäeval.</p> <p>2. Talub kaotust võistlusemängudes.</p> <p>3. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.</p> <p>4. Mõistab hügieeninõuete olulisust.</p> <p>5. Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.</p>	<p>1. Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.</p> <p>2. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.</p> <p>3. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid).</p> <p>4. Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.</p>
Põhiliikumised		
2 aastane	3 aastane	4 aastane
<p>1. Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.</p> <p>2. Kõnnib piiratud pinnal.</p> <p>3. Säilitab kõndides ja joostes sihi.</p> <p>4. Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi.</p> <p>2. Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.</p> <p>2. Teeb koordineeritud, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.</p>
5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.</p> <p>2. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.</p> <p>3. Teeb harjutusi väikevahenditega.</p>	<p>1. Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.</p> <p>2. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised.</p> <p>2. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.</p> <p>3. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p>
Liikumismängud		
2 aastane	3 aastane	4 aastane

Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni ja jooksumänge.	1. Mängib matkiva sisuga 1–2 reegluga kõnni- ja jooksumänge. 2. Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	1. Mängib 2–4 reegluga liikumismänge. 2. Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.
5 aastane	6 aastane	7 aastane
1. Mängib kollektiivseid liikumismänge 2. Osaleb jõukohastes teatejooksus (nt joone jooksud). 3. Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.	Käsitseb mängu- ja spordi vahendeid loovmängudes.	1. Osaleb kombineeritud teatejooksus (nt takistusriba läbimine). 2. Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne). 3. Organiseerib ise liikumismänge. 4. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Spordialad: võimlemine		
2 aastane	3 aastane	4 aastane
1. Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi. 2. Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.	1. Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. 2. Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega. 3. Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi	1. Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 2. Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
5 aastane	6 aastane	7 aastane

<p>1. Teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.</p> <p>2. Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.</p> <p>3. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.</p>	<p>1. Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.</p> <p>2. Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.</p>	<p>1. Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.</p> <p>2. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.</p> <p>3. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.</p>
Spordialad: kelgutamine, suusatamine		
2 aastane	3 aastane	4 aastane
Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes.	<p>1. Veab tühja kelku.</p> <p>2. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.</p> <p>3. Liigub suuskadel otsesuunas.</p>	Kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge.
5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.</p> <p>2. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid).</p> <p>3. Suusatades kasutab libisemist.</p>	<p>1. Suusatab vahelduva libiseva sammuga.</p> <p>2. Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga.</p>	<p>1. Osaleb kelgusõidu harjutustes (kaugusele, täpsusele).</p> <p>2. Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.</p> <p>3. Suusatab koordineeritud liikumisega.</p> <p>4. Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.</p>
Tants ja rütmika		
2 aastane	3 aastane	4 aastane
<p>1. Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil.</p> <p>2. Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.</p>	<p>1. Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.</p> <p>2. Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.</p>	<p>1. Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.</p> <p>2. Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.</p>
5 aastane	6 aastane	7 aastane

3. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Lapsevaatlus - planeerimine - lapsevaatlus - hindamine.

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine toimub Montessori lasteasutuses lapsevaatluse kaudu. Vaatlused võimaldavad Montessori juhendajal mõista lapse eripära, millisel arenguastmel laps on, millised on tema huvid ja õpistiilid.

Lapsevaatlusest saadud info põhjal koostab õpetaja igale lapsele vastava õppeplaani. Õppeplaani tulemuslikkust hinnatakse taas lapsevaatluse kaudu pärast mida korrigeeritakse õppeplaani vastavalt uuesti.

- Hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning eri valdkondade tulemused.
- Lapse edusammud salvestatakse tema arengumapis koos näidistööde ning fotodega.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatud ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Lapsevaatlus võimaldab analüüsida õppe- ja kasvatustegevuse tulemuslikkust ning välja selgitada võimaliku erivajaduse.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu analüüsimiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Samuti püstitatakse edaspidised eesmärgid lapse igakülgse arengu toetamiseks.

Õpetaja toetub arenguveestlusel konkreetse lapse arengu kohta tehtud kirjalikele märkmetele. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Arengumapp on lapse arengu jälgimise kokkuvõte, mis koostatakse iga lapse kohta tema lasteaeda asumise hetkest alates ning seda peetakse kogu lapse lasteaia olemise aja. Arengumapp on informatsiooni kogumiseks lapse arengu kohta lasteasutuses, mis aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi ning on individuaalse arenguveestluse aluseks lapsevanemaga. Arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus ning seda täiendatakse kogu lapse lasteaia viibimise perioodil. Lapsevanemal on alati võimalus küsida infot oma lapse arengumapis sisalduva kohta. Arengumapp on konfidentsiaalne ega ole kättesaadav kolmandatele isikutele.

Lasteaia lõpetamise järel on laps sotsiaalselt kompetentne, kehaliselt aktiivne, otsustusvõimeline, uudishimulik ning avatud uute teadmiste omandamisele. Ta väärtustab oma kultuuriruumi olles samal ajal hooliv ja salliv ka teiste rahvaste, kultuuride ja erisuste suhtes.

Laps, kes lõpetab lasteaia tee saab endaga kaasa koolivalmiduskaardi. Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse last, kes on saanud käimasoleva aasta 1. oktoobriks seitsmeaastaseks; kelle vanemad taotlevad põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõige 4 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist; kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel. Koolivalmiduskaardil kirjeldatakse lapse arengu tulemusi üldoskustes; õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Koolivalmiduskaardil tuuakse välja lapse tugevused ning arendamist vajavad küljed.

4. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Riikliku õppekavast tulenevalt nähakse erivajadusega last kui last kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Varajane märkamine ja sekkumine on oluline erivajadustega laste ja nende perede toetamisel.

- Erivajadusega lapsega tehtava töö peaesmärk on pakkuda lapsele täisväärtuslikku elu hoolimata erivajadusest.
- Vastavalt lasteaia võimekusele ja koostöös lapsevanemaga leitakse lapsele parim võimalik tugi kas lasteaia siseselt või väljast. Tugispetsialistid nõustavad lapsevanemaid lapsele vajalike teenuste osas ning vajadusel sobiva rühmaliigi valikul nii arenguestlustel kui individuaalselt.
- Erivajadusega lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, milles osaleb kogu lapsega tegelev personal. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega, nende olemasolul, ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arengukava.
- Vähemalt üks kord õppeaasta jooksul tehakse kokkuvõtte individuaalse arengukava rakendamisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Kõnehäired. Montessori meetodika õppevahendid toetavad kõne arengut ning see võimaldab märgata varakult ebakõlasid kõnearengus. Rühmaõpetaja on eeskujuks õige keelekasutusega ja tarvitab lihtsaid lauseid. Rääkimise kõrval kasutatakse pilte või esemeid. Vajadusel suunatakse spetsialisti poole.

Üliaktiivsed lapsed on lapsed, kes vajavad suuremat tähelepanu oma aktiivsuse rakendamiseks. Koostöös lapsevanemaga selgitatakse välja aktiivsuse põhjus. Lapsele lähenetakse individuaalselt ning lapse vaatluse käigus üritatakse leida lapse arengust ja huvidest lähtuvad tegevused, mis tema potentsiaali kõige paremini avab. Õpetaja annab vajadusel lapsevanemale soovitusi pöörduda eripedagoogi poole.

Andekad lapsed Lapsele lähenetakse individuaalselt ning lapse vaatluse käigus üritatakse leida lapse arengust ja huvidest lähtuvad tegevused, mis tema potentsiaali kõige paremini avab. Lisaks toimub lastevanemate nõustamine ning lapse suunamine väljaspool lasteaeda tegutsevatesse ringidesse.

Vasakukäelised lapsed. Õpetaja selgitab välja millist kätt laps eelistab kasutada. Laps paigutatakse laua äärde istuma nii, et söömisel ja muudel tegevustel ei segaks lapsed

üksteist. Vasakukäeliste laste jaoks vajadusel tehakse keskkonnas muudatused, et keskkond ei takistaks lapsel iseseisvat toimetamist (muretsetud spetsiaalsed käärid).

Kerge füüsilise puudega lapsed. Lapsele on tagatud tunnetustugevuse ja sotsiaalsete ja füüsiliste oskuste arendamine. Võimaluse piires kohendab lasteaed füüsilise puudega lapse jaoks rühmaruumi. Tehakse väga tihedat koostööd lapsevanematega.

Multikultuursed lapsed. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Eesti keelt teise keelena kõnelevad lapsed. Õpetaja soodustab ja julgustab kakskeelselt last kasutama lasteaia ainult eesti keelt.

- Kakskeelse lapse kohanemisel lasteaia teeb rühmaõpetaja tihedat koostööd lapsevanemaga.
- Lapsed omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub eesti keele tugiõpe või täieliku keelekümbuse meetodikat rakendades.
- Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.
- Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arengukava.

Ühe vanemaga lapsed. Lapsevanemaga suhtlemise käigus selgitab õpetaja välja lapse tundlikkuse nimetatud teema suhtes ja arvestab seda õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel ja ühisürituste ning lapsevanematega seotud tähtpäevade korraldamisel.

Koolipikendusega laps. Õpetaja arvestab koolipikendusega lapse uue rühmaga kohanemise raskust ning vajadusel koostab koolipikendusega lapsele individuaalse õppekava.

5. LAPSEVANEMAGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Lapse kasvamisel on kõige olulisem roll perekonnal. Montessori rühma soov on luua kogukonda, kus iga rühma lapse pere on tähtis osa kogu lasteaia perekonnast. Hea koostöö lapsevanematega on aluseks meeldivale ja usalduslikele suhetele, kus lapsel on hea ja turvaline kasvada ja areneda. Koos saab luua just iga lapse eripärasid arvestades parim võimalik kasvukeskkond. Montessori rühma missioon on lapsevanemate teadlikkuse tõstmine Montessori meetodikast ning soovi korral nõustamine. Vajadusel korraldatakse lapsevanematele koolitusi ja vestlusringe kuidas paremini ka Montessori pedagoogikast tulenevaid põhimõtteid rakendada kodus, et kodu ja lasteaed saaksid üksteist toetada ning täiendada.

Hea koostöö aluseks on vastastikused austavad ja ausad suhted. Samuti tihe suhtlus ja järjepidev kontakt osapoolte vahel. Ka lasteaia juhtkond toetab suhtlust pedagoogide ja lapsevanemate vahel ning on avatud ka otse lapsevanematega suhtlema.

Väga oodatud on vanemate aktiivne kaasalöömine õppe- ja kasvatusprotsessis (nt õppekäikude organiseerimine, lastele erinevate elualade spetsialistide kohale toomine ja tutvustamine lastele). Lasteaed annab oma parima, et tekitada lapsevanemates selleks sisemist motivatsiooni. Peame oluliseks kogukonna tunde tekitamise soovi ja head tahet, sealjuures hea eeskuju näitamist.

Lapsevanematel on võimalus rääkida kaasa ning teha ettepanekuid nii õppekava sisu osas kui ka rühmade igapäeva tegevuskavade osas, osaledes hoolekogu töös või edastada oma ettepanekud hoolekogu liikmete kaudu juhtkonnale.

Lasteaia tegevus on lapsevanematele avatud ning lapsevanematel on õigus teada, kuidas nende last arendatakse. Laste nädalaplaanist saavad lapsevanemad teada rühma infotahvliilt (rühma seinalt), jooksvalt igapäeva tegevustest saab iga lapsevanem oma lapse kohta teavitusi ning näeb toimetusi ning päeva sisu www.transparentclassroom.com platvormi kaudu. Muudatustest lasteaia töös informeeritakse lapsevanemaid aegsasti meili teel.

Lapsevanematele korraldatakse soovi korral koolitusi erinevatel laste arengu ning kasvatuseteemadel. Samuti võimaldatakse nõustamist erinevatel õppe- ja kasvatusküsimustes.

Pedagoogid viivad vähemalt kord aastas lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mille eesmärgiks on vahetus ning usalduslikus suhtluses lapsevanematel jagada oma muresid, rõõme ja ootusi ning pedagoogidel oma tähelepanekuid lapse arengu kohta, tema huvidest ning annetest, ka kasvatusprotsessi kulgemisest ning võimalustest kuidas veelgi paremini just nende last toetada oma kasvamise teekonnal.

Infovahetus

Uute, sügisel lasteaeda tulevate laste, vanemate koosolek toimub enne õppeaasta algust (soovituslikult augustis). Iga rühma lastevanemate koosolekud toimuvad kaks korda aastas (septembris ja mais).

Hoolekogu koosolekud üks kord kvartalis.

Individuaalsed vestlused lapsevanematega lapse arengust lapse arengukirjelduse põhjal vähemalt üks kord õppeaasta jooksul ning aeg leitakse kokkuleppel õpetajaga.

Õppeaasta vältel toimub järjepidev suhtlemine ning kiire infovahetus rühmaõpetajaga lapse lasteaeda toomise ja viimise ajal. Kui jooksvalt tekib teemasid, mis vajaksid pikemat vestlust lepitakse kokku vestluse aeg kas telefoni teel või näost näkku kohtumiseks.

Olulisemad teated, mis puudutavad kogu rühma on üleval rühma teadetetahvil: nädala planeeritud tegevused, üritused, töökorraldust puudutav info jm.

Üldinfo on lasteaia kodulehel. Lisaks on infomapid rühmades lasteaia tööd puudutavate õigusaktide ja lasteaia kodukorraga. Olulised ning kiireloomulised teated edastatakse lapsevanematele e-maili teel.

Kaasamine

Uute laste kohanemise protsess arutatakse läbi koos lapsevanemaga. Kohanemiseks üritatakse leida parim võimalik viis iga lapse jaoks, mis oleks võimalikult leebe ja arvestaks lapse vajadusi ning valmisolekut.

Igas rühmas korraldatakse pereõhtuid, et suurendada kogukonna tunnet ning suhtlust lapsevanemate (perede) vahel.

Lapsevanemate kaasamine lasteaia sisehindamisprotsessi toimub läbi rahulolu küsitluste.

Lapsevanematel on võimalus osaleda lasteaia juhtimises läbi hoolekogu tegevuse.

Igal õppeaastal toimuvad avatud uste päevad, et tutvustada lasteaia tegevust, sellest huvitatutele peredele. Ürituse raames saab näha Montessori rühmaruumi keskkonnaga ning tutvuda lasteaia töökorraldusega.

Nõustamine

Lapsevanemal on õigus saada rühmaõpetajate poolset nõustamist kuidas toetada last kodus lähtudes Montessori põhimõtetest, lapse arendamisest ja kasvatamisest seoses lapse kohanemisega, käitumisega, õppe- ja kasvatusetööga, suhtlemisega, arenguga,

koolivalmidusega, erivajadusega või muul last puudutaval teemal. Esmase nõustamine lapse kõne arengu küsimustes võib teha rühma õpetaja ning vajadusel soovitatakse kuhu ja millise spetsialisti juurde edasiseks pöörduda. Kui on vajadus pöörduda mõne erispetsialisti poole siis lasteaed võib anda soovitusi ning suunata koostööpartneri poole. Lapse koolivalmiduse nõustamine toimub koostöös Montessori Kooli õpetajatega. Tervishoiutöötajat lasteaial ei ole, soovitame ning tuletame meelde vajadusel külastada oma perearsti. Lasteaia direktori ja õppejuhi konsultatsioonid on kokkuleppelistel vastuvõtuaegadel.

6. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Montessori rühma õppekava on Montessori rühma õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mida vajadusel uuendatakse ja täiendatakse. Õppekava uuendamisel võetakse aluseks lasteaia sisehindamise tulemused.